

UTREDNING GÄLLANDE GYMNASIESKOLANS UTVECKLING I KNIVSTA KOMMUN

Helena Sandgren
Jonas Andrae Johansson
Ann Ohlsson Ax

2022-01-30

Innehåll:

1	Bakgrund och uppdrag	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	Uppdraget	3
1.3	Metod och genomförande	4
2	Befolkningsprognos, sökmönster	5
2.1	Befolkningsprognos.....	5
2.2	Inskrivningsgrad	6
2.3	Sökmönster	7
3	Omvärld	11
3.1	Utbud i regionen.....	11
4	Eleverna	14
4.1	Vad baseras valen på?	14
4.2	Vilket intresse finns för en gymnasieskola i Knivsta?.....	16
5	Analys	19
5.1	Framtida programutbud	19
5.2	Framtida elevunderlag.....	19
5.3	Scenarier	21
6	Slutsatser	24

1 Bakgrund och uppdrag

1.1 Bakgrund

Knivsta kommun bildades 1 januari 2003 och har i dag över 19 000 invånare. Kommunen är en av dem som växer snabbast i Sverige. Knivsta kommun är ung inte bara till åren utan också om man ser till kommunens invånare; 30 % är barn och ungdomar upp till 20 år¹. Det ställer stora krav på framför allt skola och barnomsorg.

Knivstas vision som fastställdes av ett enigt kommunfullmäktige i mars 2013 lyder:

”Den moderna och kunskapsintensiva småstaden med förankring i en aktiv och levande landsbygd – mitt i tillväxtregionen Stockholm–Uppsala – skapar attraktionskraft både för boende och företag och befäster Knivsta som en föregångskommun för det hållbara samhället.”

Visionen innebär bland annat att Knivsta ska växa till uppemot 25 000 invånare år 2025 och att en ökande del av befolkningen arbetar i Knivsta. Viktigt är också att Knivsta ska utvecklas till en föregångskommun för det hållbara samhället.

I visionen sammanfattas Knivstas identitet i följande punkter:

- En del av tillväxtregionen Stockholm–Uppsala
- En kommun öppen för förändringar
- En modern småstad och en levande landsbygd i samverkan
- En föregångskommun och mötesplats för ett hållbart samhälle
- En växande kommun med 20 000–25 000 invånare
- Ett näringsliv i utveckling med fler kunskapsintensiva företag
- En ökande andel av befolkningen arbetar i Knivsta

Utifrån Knivstas vision finns ett behov av att göra en analys och bedömning av den framtida utvecklingen av gymnasieskolan i kommunen.

1.2 Uppdraget

Gruppen har fått uppdraget att analysera och bedöma Knivsta kommuns möjligheter att utifrån Vision 2025 utveckla kommunens egen gymnasieverksamhet till att även omfatta olika studieförberedande program.

Utredningen ska särskilt undersöka:

- Hur skall ett programutbud se ut i en kommun med närmare 25 000 innevånare?

---

¹ Källa: SCB

- Hur kommer det framtida elevunderlaget att se ut?
- Hur skall lokalförsörjningen för gymnasieverksamheten se ut de närmaste åren?
- Vilka blir de ekonomiska konsekvenserna?

I uppdraget ingår även att belysa följande:

- Vilka utvecklingstendenser och eventuella förändringar i omvärldsfaktorer styr och påverkar gymnasieverksamheten?
- Vilket intresse finns för att studera inom kommunen hos kommunens elever?
- På vilka grunder fattar eleverna beslut om gymnasieskola? Vad är viktiga faktorer?
- Vilken konkurrenssituation råder inom upptagningsområdet?

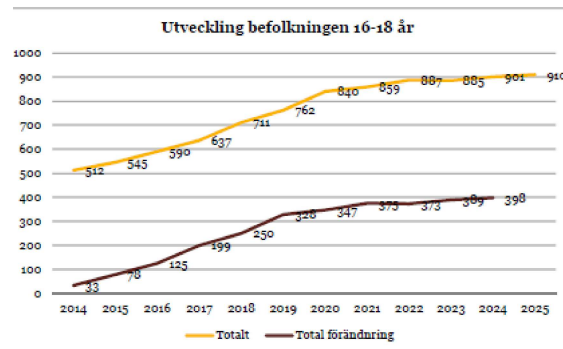
1.3 Metod och genomförande

Inom ramen för uppdraget har vi genomfört en enkät med elever från årskurs åtta och nio samt djupintervjuer med elever i gymnasieskolans årskurs ett. Vidare har analys gjorts av sökmönster och av statistik över elevernas programval.

2 Befolkningsprognos, sökmönster

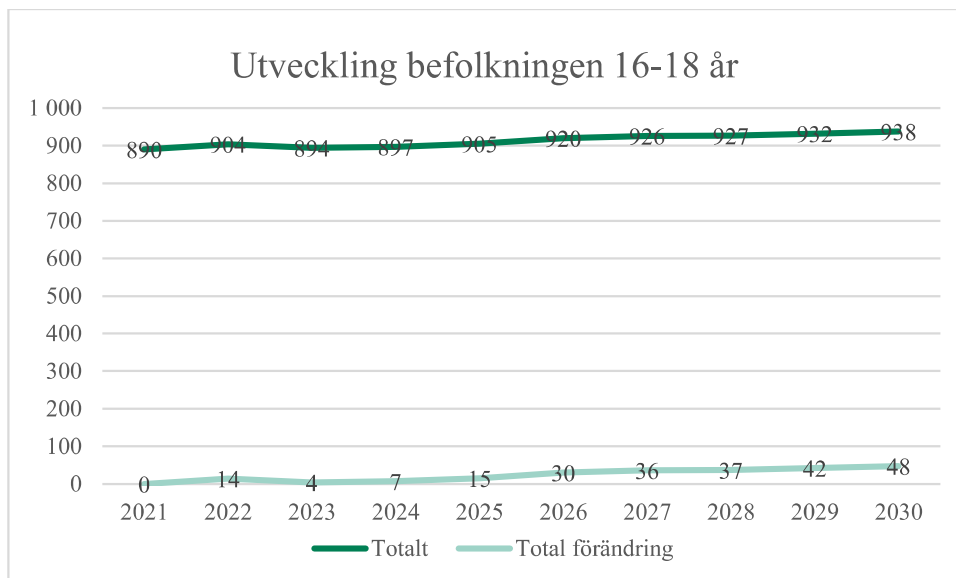
2.1 Befolkningsprognos

I en tidigare rådgivningsrapport 2015 utförd av PwC redovisades följande befolkningsprognos:

Enligt prognosen skulle antalet Knivsta-ungdomar i gymnasieåldern komma att öka från 512 år 2017 till totalt 910 personer år 2025, det vill säga med cirka 400 personer.

Motsvarande prognos idag för 2021–2030 visar följande²:

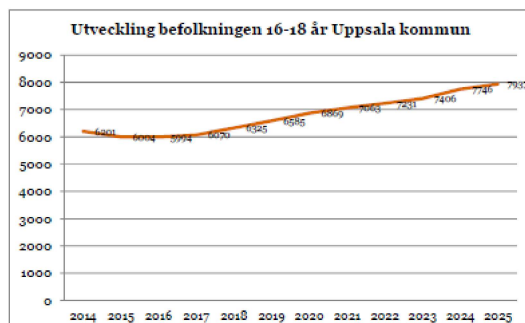
2021 är antalet ungdomar i Knivsta i åldersspannet 16–18 år 890 och beräkningen 2015 var 859, en något större ökning med andra ord.

² Diagrammet är baserat på siffror från SKR som in sin tur är framtagna av SBC.

SBC: ”Folkmängden per månad efter region, ålder och månad”,

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/BefolkManad/ hämtad 2022-01-27

En eventuell framtida utveckling av gymnasieskolan i Knivsta kan påverkas av befolkningsutvecklingen i Uppsala. I PwC:s undersökning 2015 gjordes en bedömning av befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun. Man redovisade följande:

PwC bedömer att åldersgruppen 16–18 år i Uppsala kommun 2020 skulle ligga på 6869 individer.

Nedan visas prognos publicerad 2021 över befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun.³

Åldersgrupp	2020	2050	Förändring 2020-2050	Procentuell förändring (2020-2050)	Andel av folkökningen
0	2 540	3 680	1 140	45%	1%
1-5	13 446	18 000	4 550	34%	5%
6-9	10 800	14 100	3 300	31%	4%
10-12	8 207	10 500	2 330	28%	3%
13-15	7 639	10 600	3 000	39%	3%
16-18	7 396	10 600	3 210	43%	4%
19-24	23 257	30 500	7 230	31%	8%
25-44	70 699	90 600	19 900	28%	23%
45-64	50 562	71 800	21 300	42%	25%
65-79	29 688	38 500	8 780	30%	10%
80-w	9 605	20 600	11 000	114%	13%
Summa	233 839	320 000	85 700	37%	100%

Diagrammet visar på en högre siffra för 2020, 7396 individer. Skillnaden är 527 personer. Ökningen är påtagligt större än den beräkning som PwC gjorde 2015.

2.2 Inskrivningsgrad

Enligt befolkningsprognosen på sidan 5 fanns det år 2021 890 ungdomar i ålder 16–18 år folkbokförda i Knivsta kommun. För att kunna se inskrivningsgraden på gymnasiet behövs även ungdomar i åldern 19 år räknas med. Den 15/11 2021

3

https://www.uppsala.se/contentassets/126d6af08f5c45febb3c6292fb1c0271/befolkningsprognos_u_ppsala-kommun_2021.pdf. Hämtad 20211228

fanns 936 aktiva gymnasieelever folkbokförda i Knivsta.^{4 5} Vid samma tidpunkt fanns 1154 ungdomar födda 2002–2005 folkbokförda i Knivsta kommun.

Elevstatistik för gymnasiet, 2021-11-15			
placering	totalt	varav ej folkbokförd i Knivsta	varav elever folkbokförda i Knivsta
Extern gymnasieskola	888	0	888
Gymnasiesärskola	7	0	7
Sjögrenska gymnasiet	106	65	41
totalt	1001	65	936

Inskrivningsgraden bland elever folkbokförda i Knivsta kommun födda 2002–2005 ligger på knappa 83 %.

2.3 Sökmönster

2.3.1 Grundskolan

I Knivsta kommun väljer ett antal grundskoleelever att studera på en friskola eller i annan kommun. PwC presenterade följande underlag 2015:

	Antal och andel (inom parentes) elever i friskola eller annan kommun 2013	Antal och andel elever i friskola eller annan kommun 2014	Antal och andel elever i friskola eller annan kommun 2015
F-klass	7 elever (2 %)	4 elever (1 %)	2 elever (1 %)
Åkt 1-3	19 elever (2 %)	18 elever (2 %)	10 elever (1 %)
Åkt 4-6	45 elever (6 %)	56 elever (7 %)	47 elever (6 %)
Åkt 7-9	112 elever (20 %)	127 elever (21 %)	146 elever (22 %)
Totalt	183 elever	205 elever	205 elever (8 %)

Valet mellan grundskolor hösten 2021 såg ut följande sätt:

⁴ Av dessa var 23 elever födda tidigare än 2002.

⁵ Uppgifterna är hämtade från IST administration.

Grundskoleelevers skolval 2021

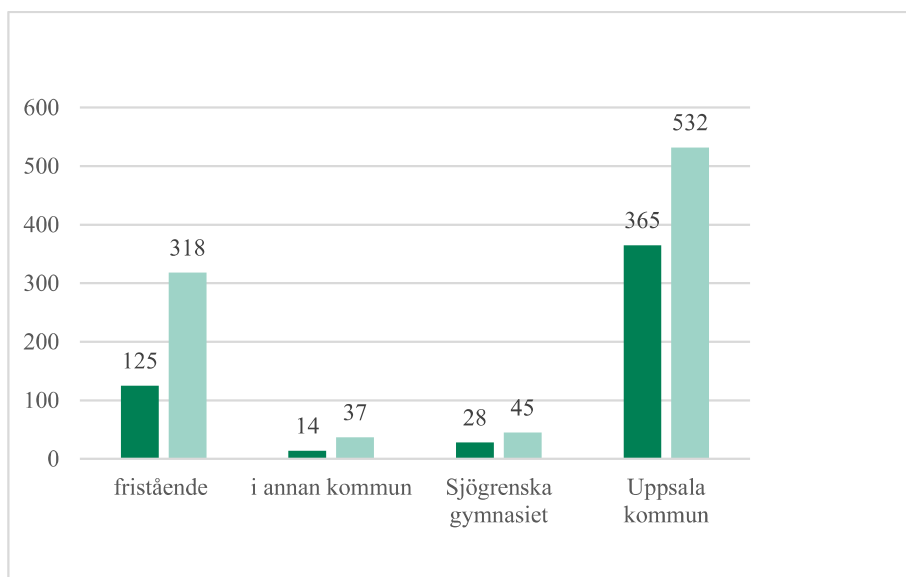
	elev i kommunala skolor i Knivsta	procent av alla elever	elev i externa skolor: kommunala eller fristående	procent av alla elever	elev i fristående skolor i Knivsta	procent av alla elever	elev i grundskola i Knivsta
F- klass	255	81%	6	2%	52	17%	0
åk 1-3	855	85%	17	2%	131	13%	4
åk 4-6	769	83%	60	6%	96	10%	7
åk 7-9	755	80%	119	13%	61	7%	3
	2634		202		340		14

Andelen elever i kommunal skola eller i friskola i annan kommun är betydligt större i åk 7-9 jämfört med i lägre årskurser. Det mönstret har inte ändrat sig från undersökningen 2015.

Jämfört med PwC:s undersökning 2015 har andelen elever som inte väljer en kommunal skola i Knivsta gått från 8 % 2015 till 20 % 2021. Tabellerna är svåra att jämföra, eftersom PwC lagt ihop fristående och elever i externa skolor. Ökningen är dock tydlig.

2.3.2 Gymnasieval

I tabellen nedan har eleverna grupperats in efter de som väljer att studera vid en fristående gymnasieskola, vid en kommunal gymnasieskola i en annan kommun än i Knivsta eller Uppsala, vid Sjögrenska gymnasiet eller vid en av Uppsala kommuns kommunala gymnasieskolor. De mörkgröna staplarna visar valet för läsåret 2014/2015 och de ljusgröna staplarna beskriver valet läsåret 2021/2022.

Storleksordningen mellan de fyra alternativen är densamma 2014/2015 och 2021/2022; Man väljer i första hand kommunala skolor i Uppsala, därefter fristående, sedan Sjögrenska gymnasiet och till slut gymnasieskolor i andra kommuner än i Uppsala eller i Knivsta. Har då den procentuella fördelningen ändrats?

Gymnasieskolval, procentuell fördelning								
läsår	fristående		i annan kommun		Sjögrenska gymnasiet		Uppsala kommun	
2014/2015	125	23%	14	3%	28	5%	365	69%
2021/2022	318	34%	37	4%	45	5%	532	57%

Valet att gå på ett kommunalt gymnasium i en annan kommun eller att gå på Sjögrenska gymnasiet ligger på samma nivå 2015 och 2021. Förändringen är att 2021 väljer fler elever fristående gymnasier jämfört med de kommunala gymnasieskolorna i Uppsala.

När det gäller fördelning av elever mellan olika program så visar en jämförelse mellan vt 2015 och ht 2021:

program	vt 2015 antal elever	andel av eleverna	ht 2021 antal elever	andel av eleverna
Samhällsvetenskapsprogrammet	109	20,49%	200	21,37%
Naturvetenskapsprogrammet	77	14,47%	154	16,45%
Ekonomi	52	9,77%	113	12,07%
Teknikprogrammet	46	8,65%	94	10,04%
IM	42	7,89%	77	8,23%
Handels- och administrationsprogrammet	9	1,69%	44	4,70%
Estetiska	38	7,14%	41	4,38%
Naturbruk	12	2,26%	38	4,06%
El- och energi	22	4,14%	35	3,74%
Fordon och transport	12	2,26%	35	3,74%
Bygg och anläggning	13	2,44%	18	1,92%
Hantverksprogrammet	8	1,50%	16	1,71%
Humanistiska programmet	8	1,50%	11	1,18%
IB	9	1,69%	10	1,07%
Barn- och fritidsprogrammet	1	0,19%	9	0,96%
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	7	1,32%	9	0,96%
Vård- och omsorgsprogrammet	11	2,07%	9	0,96%

VVS- och fastighetsprogrammet	0	0,00%	5	0,53%
Gysär	0	0,00%	4	0,43%
Fordon och transport, lärling	0	0,00%	3	0,32%
Barn- och fritidsprogrammet, lärling	0	0,00%	2	0,21%
Flygteknikutbildningen	0	0,00%	2	0,21%
Flygteknikutbildningen, lärling	0	0,00%	2	0,21%
Hotell- och turismprogrammet	9	1,69%	2	0,21%
Industritekniska programmet	2	0,38%	1	0,11%
VVS- och fastighetsprogrammet, lärling	0	0,00%	1	0,11%
Vård- och omsorgsprogrammet, lärling	0	0,00%	1	0,11%
räddningstjänst	3	0,56%	0	0,00%
Sjögrenska	28	5,26%	0	0,00%
annan kommun (ej Uppsala)	14	2,63%	0	0,00%
	532	100,00%	936	100,00%

I tabellen ovan har eleverna på Sjögrenska gymnasiet lagts med i respektive program i resultatet för ht 2021.

De tre största programmen har gulmarkerats. Tabellen visar på att det är samma program som är de största vt 2015 som ht 2021 liksom att den procentuella andelen inte har förändrats mycket. Dock kan vi se att de tre ”stora” programmen har blivit något större ht 2021 jämfört med vt 2015.

3 Omvärld

3.1 Utbud i regionen

Knivsta kommun har ett samverkansavtal med Uppsala kommun som innebär att Knivstas elever har rätt till förstahandsantagning även till Uppsala kommuns gymnasieskolor samt att Uppsalaelever har rätt att fritt söka till Sjögrenska gymnasiet Uppsala kommun sköter även gymnasieantagningen på uppdrag av Knivsta kommun. Gymnasieantagningen och Uppsala kommun samverkar även med Enköping, Norrtälje, Älvkarleby, Heby, Tierp och Östhammars kommuner. Med utgångspunkt i elevernas val kan kommunala och fristående gymnasieskolor i dessa områden betraktas vara den region och marknad som Knivsta vid en eventuell utökning av gymnasieskolan kommer verka i. Skälet att exempelvis Sigtuna eller andra norrortskommuner i det här avseendet inte bedömts ingå i marknaden är att rörligheten till dessa kommuner från Knivsta är väldigt liten och vice versa.

3.1.1 Skolor, program och platser

Den slutgiltiga antagningen för elever folkbokförda i Knivsta kommun inför läsåret 2021/2022 erbjöd 235 studievägar. På många skolor erbjöds utbildningsmässigt sett ”breda program” som dessutom inte kräver speciallokaler, till exempel samhällsvetenskapsprogrammet. Även introduktionsprogrammen finns på många skolor, medan ”smalare program” som exempelvis naturbruksprogrammet erbjöds på ett mer begränsat antal skolor.

Gymnasievalet läsåret 2021/2022

program	antal skolor där programmet finns	antal befintliga platser	varav kommunala	antal fyllda platser, förstahandsval
Barn- och fritidsprogrammet	3	56	28	26
Barn- och fritidsprogrammet, lärling	2	32	12	10
Bygg och anläggning	3	111	59	65
Bygg och anläggning, lärling	2	18	0	21
Ekonomi	11	465	56	328
El- och energi	3	114	32	87
Estetiska	5	162	95	125
Fordon och transport	3	126	60	98
Fordon och transport, lärling	3	33	45	17
Handels- och administrationsprogrammet	4	121	79	76
Handels- och administrationsprogrammet, lärling	3	43	16	9
Hantverksprogrammet	4	87	0	52
Hantverksprogrammet, lärling	2	11	2	5
Hotell- och turismprogrammet	1	2	2	
Hotell- och turismprogrammet, lärling	1	8	8	
Humanistiska programmet	2	31	31	
IB	1	41	41	39
IM	18	355	?	158
Industri tekniska programmet	3	42	0	35
Naturbruk	2	180	120	94
Naturvetenskapsprogrammet	12	710	547	464
Restaurang- och livsmedelsprogrammet	1	33	33	21
Restaurang- och livsmedelsprogrammet, lärling	1	17	17	14
Samhällsvetenskapsprogrammet	18	732	444	572
Teknikprogrammet	5	256	61	105
Teknikprogrammet, fjärde år	2	25	15	20
VVS- och fastighetsprogrammet	2	29	17	23
VVS- och fastighetsprogrammet, lärling	2	10	3	9
Vård- och omsorgsprogrammet	2	72	46	47
Vård- och omsorgsprogrammet, lärling	2	21	0	10
övriga		24	24	14
		3967	1893	2007

Inför skolvalet 2022/2023 finns 31 skolor att välja mellan inom samverkansavtalet; 19 skolor är fristående, 12 kommunala. Det finns 29 olika program och dessutom olika inriktningar/studievägar.⁶ Inför läsåret 2015/16, redovisas PwC 29 gymnasieskolor inklusive Sjögrenska gymnasiet. Man skriver i rapporten att ”Sammanlagt erbjöd dessa 29 skolor 112 sökbara program. Delas utbudet även in per inriktning uppgår möjligheterna till 150 sökbara alternativ.” Detta torde vara ett missförstånd. Så många program kan inte ha funnits. Däremot kan säkert program med varianter av studievägar ha erbjudit så många alternativ.

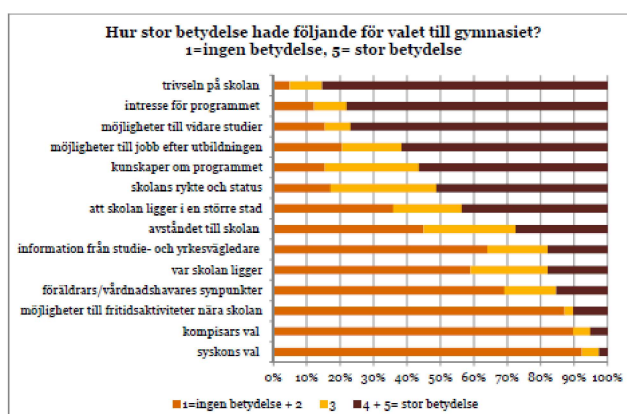
⁶ <https://uppsala.dexter-ist.com/Uppsala/Default.asp?page=auth/common/login> hämtat 2022-01-14

4 Eleverna

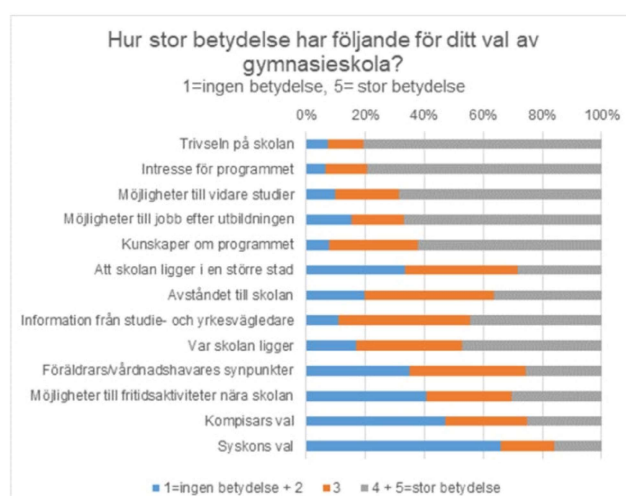
2015 gjordes en undersökning av elevernas syn på en gymnasieskola i Knivsta. Undersökningens resultat baserades på workshop med 12 elever från årskurs nio i kommunens skolor och en enkät till samtliga Knivstaelever i gymnasieskolans årskurs ett. Den enkäten skickades till 197 elever varav 41 svarade. Vi valde att komplettera den gamla undersökningen med en ny enkätundersökning. Den skickades ut till alla årskurs åtta och nio-elever i kommunens tre högstadieskolor. Enkäten besvarades av 333 elever. Telefonintervjuer med en grupp elever i gymnasiets årskurs ett kompletterade enkäten. Resultaten och åsikterna som framkommit i den nya undersökningen överensstämmer i hög grad med den tidigare undersökningen från 2015.

4.1 Vad baseras valen på?

4.1.1 Enkät till elever i gymnasiets årskurs 1 2015 samt årskurs 8 och 9 2022.

Enkätresultat Knivsta kommuns årskurs 8 och 9, 2022

De faktorer som för flertalet betyder mest vid valet till gymnasiet är trivseln på skolan, elevens intresse för programmet, möjligheterna till studier och jobb samt elevens kunskaper om innehållet i programmet/utbildningen. Det som inte påverkat valet alls eller mycket lite är syskons och kompisars val, möjligheter till fritidsaktiviteter nära skolan och föräldrars synpunkter. Faktorer som verkar ha fått ökad betydelse från tidigare undersökning är *avståndet till skolan* och *var skolan ligger* där 45 % respektive 58 % i den tidigare undersökningen uppgav att det saknade betydelse, medan knappa 20 % nu delar dessa åsikter.

4.1.2 PwC:s workshop med årskurs nio-elever 2015 och telefonintervjuer med elever i gymnasieskolans årskurs 1

Under workshopen 2015 fokuserades på vad eleverna valt för gymnasieutbildning och vad som styrkt och påverkat deras val. Eleverna som deltog hade valt olika program, både teoretiska och praktiska. Alla elever utom en hade valt utbildningar i Uppsala.

Det som styrkt elevernas val är i första hand utbildningens innehåll och att man får ut något av de tre åren. Inför valet hade de flesta varit på studiebesök på olika gymnasieskolor men det uppges inte ha påverkat valet i någon större grad. Inte heller påverkas valet så mycket av kompisar, syskon eller föräldrar. Eleverna uppfattar att de väljer självständigt.

I telefonintervjuerna 2021 med gymnasieelever i årskurs ett som idag studerar på teoretiska program framkom att det som varit viktigast inför skolvalet har varit skolans rykte och renommé, samt i vissa fall vilka inriktningar som skolan erbjuder. Åsikter från elever som redan går på skolan väger tungt men precis som i tidigare undersökning upplevs vänner och familj ha låg påverkan i skolvalet.

4.2 Vilket intresse finns för en gymnasieskola i Knivsta?

4.2.1 Enkät kring intresse för gymnasieskola i Knivsta

Ungdomarna anser att de största högskoleförberedande programmen bör finnas på en framtida gymnasieskola i Knivsta.

Det är drygt 40 % av de tillfrågade som inte finner det troligt alls att de skulle välja en gymnasieskola i Knivsta.

Enligt den senaste enkäten skulle rätt profil kunna vara viktig för intresset för en framtida gymnasieskola. Det är även något som framkommit under djupintervjuerna.

På frågan kring vilka profiler eleverna kunde se på ett framtida gymnasium framkom följande förslag: Fortnite, E-sport, programmering, IT, design, sportprofiler som fotboll och handboll, simning, triathlon, paddel och ridning och alpinsport, kultur, konst och musik, juridik, sam beteende, psykologi, kriminologi, bioteknik, jakt.

Dessa förslag kan delas in i fyra större kategorier:

- digital profil,
- idrottsprofil,
- estetisk profil
och
- kriminologi.

Den större majoriteten gav förslag på olika idrottsinriktningar som profil.

4.2.2 Workshop med elever årskurs nio 2015

Synpunkter som kom fram under workshopen angående en eventuellt utbyggd gymnasieskola var:

- *Avståndet till Uppsala är ingen fråga.*
Uppsala uppfattas enkelt att ta sig till, ingen lång sträcka, tar 10 minuter med tåget.
- *För ett framtida gymnasium i Knivsta måste man göra det intressant och lite speciellt för ungdomar.*
Skatepark, bättre centrum, intressant att vistas i Knivsta så att det både blir kul att vara här och stanna kvar – idag är det för mycket matbutiker och för mycket byggande. ”Knivsta är en död håla, händer inget kul.”
- *Viktigt med bra lärare.*
Skolan måste vara en av de bästa. Visst, om det var en ”vanlig” utbildning skulle man kunna överväga det, men skolan behöver verkligen sticka ut och vara bäst – så då kanske man ska fokusera på att ha max fyra inriktningar och göra det riktigt bra – gärna samarbete med Uppsala universitet. Till viss del handlar det ändå om att komma bort från det välkända, men avståndet har ingen betydelse utan utbildningen väger tyngst.
- *Om det finns två lika fullgoda alternativ i två städer så vill man ändå gärna komma ifrån Knivsta.*
Eventuella bonusar som man får för att ”stanna” är inte tungan på vågen, utan det är som en extra bonus till utbildningen man vill ha – en iPad är inte en tillräcklig anledning för att välja en gymnasieskola.
- *Att skolan är ”tried and tested” är också viktigt.*
Ingen vill vara den första som provar något nytt. Skolans rykte är viktigt.

- *Övriga åsikter*

Inte en matbutik till (kanske i Alsike), ett bättre centrum med mer affärer och ställen att "hänga på", en galleria. Fiber i Knivsta vore bra – "Knivsta som hävdar att man är så nära till allt har kass uppkoppling". Bättre kollektivtrafikpriser; visst man kanske åker från Knivsta men får även lite incitament till att åka till Knivsta.

5 Analys

I följande kapitel lägger vi samman förutsättningarna som redogjorts för i tidigare kapitel för att besvara de frågor som ställts.

5.1 Framtida programutbud

PwC:s slutsatser 2015 visade att intresset för en gymnasieskola i Knivsta är beroende av innehållet och kvaliteten på verksamheten, profilering och även att skolan kan attrahera elever från andra kommuner. I vår undersökning kommer vi fram till liknande resultat. Det är viktigt för Knivsta-eleverna att en gymnasieskola attraherar elever från andra kommuner. I djupintervjuer framkommer även att ett gott renommé är betydelsefullt. Här kommer frågan om samverkansavtal att vara viktig. Även möjligheten att etablera en riksrekryterande utbildning är av intresse.

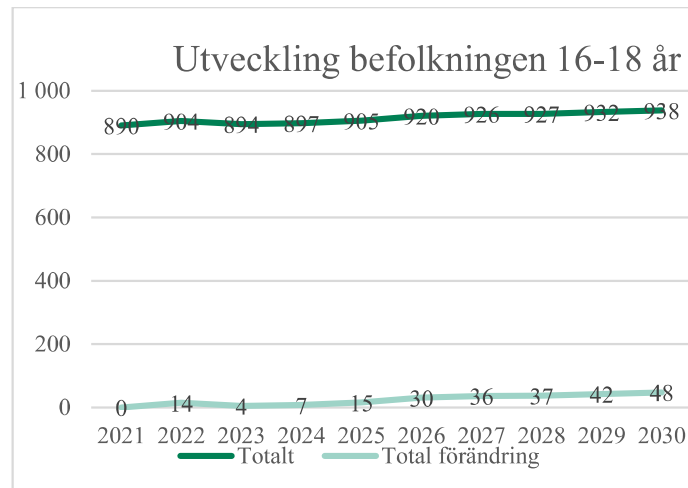
I PwC:s undersökning framkommer under intervjuerna uppfattningen att det är nödvändigt att erbjuda högskoleförberedande program. Detta stärks av årets enkätresultat, där de fyra mest önskade programmen är högskoleförberedande.

PwC skriver 2015 att de program som har tillräckligt stort intresse från eleverna och därmed ger ett tillräckligt underlag är Ekonomiprogrammet, Samhällsvetenskapliga programmet och Naturvetenskapliga programmet. Samma program återkommer i vår undersökning men med tillägget av det Tekniska programmet. Knivstaungdomarna ser också en möjlighet till att ha flera yrkesprogram i Knivsta. De yrkesprogram som eleverna framför allt lyfter fram finns redan på Sjögrenska gymnasiet.

Vid programpaketering är det även viktigt att kombinera program där gymnasiegemensamma ämnen kan samläsas, detta för en kostnadseffektiv organisering av verksamheten, påpekar PwC 2015. Detta gäller fortfarande idag.

5.2 Framtida elevunderlag

Befolkningsprognosen visar att antalet ungdomar i gymnasieålder kommer att öka. Den stora ökningen har redan skett under 2010-talet – till och med större än den ökning PwC angav 2015. Enligt nuvarande prognoser ligger ökningen på en liten men stabil nivå.

5.2.1 Påverka elevunderlaget genom att begränsa/utveckla samverkansavtal

Kommunens möjlighet att utveckla gymnasieskolan beror inte bara på befolkningsprognosen utan även i hög grad på möjligheterna och förmågan att få Knivstaeleverna att välja att studera i Knivsta. Därutöver finns möjligheten att attrahera elever från andra kommuner. Utöver att skapa en attraktiv gymnasieskola med ett konkurrenskraftigt programutbud kan detta påverkas genom samverkansavtal.

Enligt lagstiftningen har alla elever rätt att söka till vilket program som helst i hela Sverige. Däremot görs det skillnad i rätten att bli mottagen i första hand eller andra hand.

Förstahandsmottagning gäller för elever som söker:

- program i den egna kommunen
- till annan kommunal skola där programmet eller inriktningen som söks inte erbjuds i den egna kommunen,
- ett program på friskola
- program i en eller flera kommuner som hemkommun har tecknat ett avtal med – samverkansavtal
- program som har riksintag samt riksdrotsutbildningar (RIG)

Andrahandsmottagning gäller för elever som söker:

- program i andra kommuner, där samma program/inriktning erbjuds i hemkommunen eller via samverkansavtal

Frågan om första- eller andrahandsmottagning påverkar eleverna genom att andrahandsmottagna elever endast erbjuds plats efter det att alla behöriga förstahandssökande har antagits. Finns det då inga platser kvar, då blir den andrahandsantagne inte antagen oavsett betyg. Vidare begränsar många kommuner elevens rätt till inackorderingstillägg vid andrahandsmottagning.

Regelverket för första- och andrahandsmottagning kan därmed i någon mån användas för att motverka att eleverna väljer ett program och inriktning i en annan kommuns gymnasieskola som erbjuds i den egna kommunen genom att kommunen avstår från att ingå samverkan om programmet. Å andra sidan kan samverkansavtalet utgöra en möjlighet för att ”utöka” det egna elevunderlaget. Samverkansavtal kan utformas för att bara gälla ett antal program och inte de som kommunen själv erbjuder, vad som ingår eller inte är slutligen en förhandling mellan kommunerna som ska ingå avtalet.

I sammanhanget är det viktigt att påpeka att Knivsta kommuns möjlighet att avstå från att ingå samverkansavtal påverkas av skollagens skrivning kring kommunernas ansvar för gymnasieutbildning.⁷

Erbjudandet kan inte avse utbildning i fristående skola.

5.3 Scenarier

Vi har valt att nedan visa fyra olika scenarier som ligger till grund för våra ekonomiska kalkyler. Kostnaden per program är hämtade från Uppsala kommuns prislista 2022 och är uppräknad med 1,5 % per år till 2025.

Program	Uppsalas pris 2022	Beräknat pris 2025
Ekonomiprogrammet (EK)	91 622	95 807
Naturvetenskapsprogrammet (NA)	98 684	103 192
Samhällsvetenskapsprogrammet (SAM)	92 360	96 579
Teknikprogrammet (TE)	108 898	113 872
Estetiska programmet (ES), år 1 och övriga inriktningar	131 280	137 277

Våra olika scenarier har olika grunder: scenario 1 är detsamma som PwC hade i sin utredning 2015, scenario 2 baseras sig på de av eleverna mest önskade programmen, scenario 3 är det billigaste upplägget medan scenario 4 är det dyraste alternativet. Vi har i kalkylerna vidare utgått ifrån att det är 500 elever som läser de olika programmen, och vi har med undantag för scenario 1 fördelat eleverna jämnt över de aktuella programmen. I praktiken kan givetvis antalet elever per program skilja programmen emellan. Se kalkylerna för specificering av kostnads- och intäktsposter.

Den ekonomi som kalkylerna redovisar baserar sig på att skolan är fulltalig på elever. Under de första åren kommer skolan dock inte vara fulltalig, vilket innebär att man i beslutssammanhang måste ta hänsyn till att skolan under de åren ej kommer att vara kostnadstäckande med elevpengen.

---

⁷ Skollagen: 15 kap, 30 §

Kostnadsomfånget (lokalkostnader samt elevpeng) per år i de olika scenarierna sträcker sig från 65,9 mkr till 75,8 mkr, där scenario 2 kostar 68 mkr.

Scenario 1, samma program och andelar som utredning 2015			Ekonomisk kalkyl gymnasieskola nytt utbud 2025, scenario 1	
Program	Andel	Antal	Antal elever	500
EK	19%	95	Hyreskostnad per m2	2 800 kr
SAM	53%	265	Antal m2 (12m2 per elev)	6 000
NA	28%	140	Hyreskostnad ny skola	16 800 000 kr
		500	Programintäkt nytt utbud	49 141 917 kr
			Genomsnittlig ersättning per elev	98 284 kr
			Hyreskostnad per elev (om 500 elever)	33 600 kr
			Återstår per elev till undervisning, läromedel, måltider, elevhälsa och övrigt	64 684 kr

I scenario 1 utgår vi ifrån samma fördelning som PwC lyfte fram i sin utredning 2015.

Scenario 2, program utifrån elevernas fyra högst önskade			Ekonomisk kalkyl gymnasieskola nytt utbud 2025, scenario 2	
Program	Andel	Antal	Antal elever	500
NA	25%	125	Hyreskostnad per m2	2 800 kr
TE	25%	125	Antal m2 (12m2 per elev)	6 000
EK	25%	125	Hyreskostnad ny skola	16 800 000 kr
SAM	25%	125	Programintäkt nytt utbud	51 181 251 kr
		500	Genomsnittlig ersättning per elev	102 363 kr
			Hyreskostnad per elev (om 500 elever)	33 600 kr
			Återstår per elev till undervisning, läromedel, måltider, elevhälsa och övrigt	68 763 kr

Scenario 2 visar på den ekonomiska kalkylen i det fall då programutbudet baserar sig på de fyra största program utifrån den enkät som årskurs 8 och 9 har besvarat.

Scenario 3, Billigaste programmen			Ekonomisk kalkyl gymnasieskola nytt utbud 2025, scenario 3	
Program	Andel	Antal	Antal elever	500
EK	50%	250	Hyreskostnad per m2	2 800 kr
SAM	50%	250	Antal m2 (12m2 per elev)	6 000
		500	Hyreskostnad ny skola	16 800 000 kr
			Programintäkt nytt utbud	48 096 500 kr
			Genomsnittlig ersättning per elev	96 193 kr
			Hyreskostnad per elev (om 500 elever)	33 600 kr
			Återstår per elev till undervisning, läromedel, måltider, elevhälsa och övrigt	62 593 kr

I scenario 3 har vi valt de två billigaste programmen.

Scenario 4, Dyraste programmen			Ekonomisk kalkyl gymnasieskola nytt utbud 2025, scenario 4	
Program	Andel	Antal	Antal elever	500
NA	33%	167	Hyreskostnad per m2	2 800 kr
TE	33%	167	Antal m2 (12m2 per elev)	6 000
ES	33%	167	Hyreskostnad ny skola	16 800 000 kr
		500	Programintäkt nytt utbud	58 997 721 kr
			Genomsnittlig ersättning per elev	117 995 kr
			Hyreskostnad per elev (om 500 elever)	33 600 kr
			Återstår per elev till undervisning, läromedel, måltider, elevhälsa och övrigt	84 395 kr

I scenario 4 har vi valt de tre dyraste programmen.

5.3.1 Samspel mellan utbildning och näringsliv

PwC konstaterar i sin rapport att resultatet från enkät och workshop visar att eleverna ofta attraheras av en speciell inriktning eller att skolan har en etablerad, genomtänkt och tydlig profil. Av den enkät som vi har genomfört framgår att en vanligt förekommande önskan om profilinriktning är idrottsrelaterad, även om ett antal även önskar en estetisk profil. Andra exempel som lämnades berör bioteknik, design och IT.

Under de intervjuer som PwC genomförde lyftes vikten av att försöka ta hänsyn till och använda omvärldsfaktorer såsom exempelvis närheten till Arlanda, hållbarhet och miljö i ett eventuellt framtida programutbud. Vi tror att det är faktorer som fortfarande är aktuella.

Flera av de intervjuade 2015 uppfattar att en centralt belägen gymnasieskola påtagligt kan bidra till att skapa liv i stadsbilden och förstärka upplevelsen av Knivsta som en kommun att både verka och bo i. En attraktiv kommun fordrar därför enligt flera intervjuade en gymnasieskola. Även detta torde vara aktuellt idag, 2022.

6 Slutsatser

Befolkningsutvecklingen i Knivsta kommun kommer enligt tillgängliga prognoser innebära att antalet ungdomar i åldern 16–18 år kommer att öka men i moderat takt.

De populäraste programvalen för de nuvarande Knivstaeleverna är fortfarande samhällsvetenskap-, naturvetenskap- och ekonomiprogrammen med en komplettering av teknikprogrammet. Dessa program väljs av över hälften av eleverna, och trenden är snarare att fler elever väljer dessa program än färre. En framtida gymnasieskola förutsätter ett utbud av dessa program för att skapa ett tillräckligt elevunderlag.

Viktigaste faktorerna för eleverna vid valet till gymnasieskolan fortsätter att vara trivseln på skolan, elevens intresse för programmet och möjligheterna till vidare studier och jobb efter utbildningen. För att eleverna ska välja att gå i en gymnasieskola i Knivsta ska skolan ha en intressant profil. Även skolans rykte är av vikt.

Faktorer som har betydelse för ställningstagande om en utveckling av gymnasieskolan i Knivsta är således:

- En framtida skola förutsätter ett programutbud bestående av ”de stora” högskoleförberedande programmen
- Elevernas benägenhet att välja en skola i Knivsta är för närvarande liten.
- För att attrahera framtida elever krävs en skola med bra rykte, bra lärare, bra lokaler och något ”som sticker ut” och skiljer skolan från mängden.
- Profilering och att bygga skolans varumärke blir viktigt för att attrahera både Knivstaelever och elever från omkringliggande kommuner.
- Det teoretiska elevunderlaget måste vara tillräckligt för en gymnasieskola.

Slutligen är utredningsgruppens bedömning att man bör ta tillvara de synergier som skulle uppstå mellan en ny kommunal gymnasieskola med teoretiska program och den befintliga gymnasieskolan som har yrkesprogram och introduktionsprogram. Om den nya skolan är i kommunal regi föreslås att Sjögrenska gymnasiet sammanslås med den nya verksamheten.